

δεσπότη ἡμῶν Καρόλου τοῦ Δουκὸς ἐν ἔτει ζρκ' ἀπὸ κτίσεως κόσμου πα-  
ρεδρεύοντος ἐντίμου Ἑμανουὴλ ἱερέως τοῦ Φεηγόρου.

[Ἐπιγραφή ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου ἐντὸς τοῦ κυρίως ναοῦ τῆς ἐν Μονοδενδριῷ  
μονῆς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, βυζαντινοῖς γράμμασι μεγαλογραμμάτου ρυθμοῦ  
συμπελεγμένοις. Ἐν τῷ ναῷ ὑπάρχει τοιχογραφία τοῦ κτίτορος Μιχαὴλ Βοεβόδα  
τοῦ Θεριανοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς συνεύου αὐτοῦ. Τὴν χρονολογίαν ἐξαλει-  
φθεῖσαν παρέλαβον ἐκ τῶν τοῦ Ι. Δαμπρίδου *Ζαγοριακῶν* (1870) σ. 86. Ἐπιγραφή  
τῆς ἐπιγραφῆς εἶναι κεχαραγμένον «Σακελλάριος ἐν ἔτει 1532», κατωτέρω δὲ «Ἀ-  
νεκαινόθη ἡ παρούσα ἱστορία διὰ συνδρομῆς Ματθαίου ἱερομονάχου καὶ Κυρίλλου  
ἱερομονάχου ἐν ἔτει ρχπθ» (1689). Τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ  
ἡμετέρῳ *Παλαιογραφικῷ Ἐργῶν* σ. 103 (= Ὁ ἐν Κων]πόλει Ἑλλ. Φιλ. Σύλλο-  
γος τ. ΔΓ' (1914) σ. 103) ἀνεδημοσίευσεν δι' αὐτὰς ἐκεῖθεν ὁ σεβασμ. μητροπολίτης  
κ. Ἀθηναγόρας ἐν *Ἠπειρ. Χρον.* Δ' (1929) σ. 4. Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης καὶ  
ἄλλων ἐγγράφων καταφαίνεται ὅτι αἱ τρεῖς συνοικίαι Μονοδενδρίου, Μεσαίας καὶ  
Κάτω Βίτσης (Μεσιοῦ καὶ κάτω Μαχαλαῖ) ἀπειτέλουν μίαν κοινότητα, τὴν *Βεζήτ-  
ζαν* (μετέπειτα Βεῖτσαν—Βίτσαν). Ἴδὲ καὶ κατωτέρω ἐπιγραφὴν 1620 γ'.

Τὴν ἐν λόγῳ Μονὴν τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς ὡς καὶ τὰς τοιχογραφίας  
Μιχαὴλ τοῦ Θεριανοῦ, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ *Γεωργίου* (καὶ τῆς συνεύου αὐτοῦ Θεο-  
δώρας (;) ἐν μέρει) φωτογραφήσας ἐδημοσίευσεν—μετ' ἀντιγράφου τῆς ἐπιγραφῆς ἐκ  
τοῦ *Παλαιογραφικοῦ Ἐργῶν* ἡμῶν ὁ Ρωμοῦνος πρόξενος καὶ ἀρχαιολόγος—Marcu  
Beza ἐν σελ. 184 τοῦ καλλιτεχνικωτάτου βιβλίου του *Urme Românești în  
Răsăritul Ortodox*. Imprimeria Natională, București, 1985.

Εἰς ἀνέκδοτον Γεωγραφίαν τοῦ Ἀθανασίου Ψαλίδα, ἣν ἔχει νῦν ὁ φιλόλογος  
καθηγητὴς κ. Ἀθαν. Παπαχαρίσης, περιελθοῦσαν εἰς αὐτὸν ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ  
Κοσμά τοῦ Θεσπρωτοῦ (ὅστις συνέταξε καὶ τὴν *Φυλλάδα* τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ), γράφεται:  
«Ἐκεῖθεν δὲ (τοῦ Ζαγορίου) ὅπου κατοικοῦνται ἀπὸ Γραικοὺς εἶναι ἡ Βεῖτζα,  
τῆς ὁποίας τὸ ἄνω μέρος λέγεται Μαναδένδρι, ὅπου πλησιάζει εἰς τὸν περίφημον  
Βῆκον, ὅπου εἴπαμεν... Τὸ μεγαλύτερον ἀπὸ ὅλα αὐτὰ (τὰ χωρία) εἶναι ἡ Βεῖτζα,  
διότι φθάνει τὰ 800 σπῖτια, καθὼς ἀπὸ τὰ Βλαχοχώρια ἢ Λαῖστα».]

\* \*

1619. Ἀνηγέρθη ε βαθρον εκαιτέργη καὶ ανηστωρειθη ὁ θεῖος] οὔτος  
καὶ πᾶνσεπτος νας' του ἐν ἀγίοις π(ατ)ρὸς ἡμῶν Νικολαου τοῦ θαυμα-  
τουργοῦ] δια σηνδρομῆς δαπάνης' κοπου ται' καὶ ἐξοδου δὲ ὄλονον γεγονεν.  
χορας Βεζή] ἀρχερατεύοντος δὲ τοῦ πανιέροτατου μητροπολητου. κυριου  
Νεοφυτου] ηστορίθη δὲ καὶ δια χειρὸς Μιχαὴλ Ζωγραφου' ἐλαχίστου καὶ  
αμαρτωλοῦ. εκ] τόπου... Κ[αστ]ορίας[;] Ἐγράφ(η) ἐπὶ] ετους ζρκζ' (=1619)  
ἐτέλιώθη κατὰ μῆνα Σευπτέβριου ις στῆς κε'. καὶ ο πηρέτης ἦτον . . .».

[Ἐπιγραφή διὰ κεφαλαίων βυζαντινοῦ ρυθμοῦ γραμμάτων εἰς τὸ ὑπερθύρον  
πρὸς τὸ γυναικεῖον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἀνω Βίτσης τοῦ Ζαγορίου, ἣν  
ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ *Παλαιογρ. Ἐργῶν* ἡμῶν σ. 103, ἀνεδημοσίευσεν δὲ καὶ ὁ κ.  
Χ. Σούλης, οὐχὶ ἀκριβῶς καθ' ὅλα ἐν τοῖς *Ἠπειρ. Χρον.* Θ' σ. 87. Ἐπὶ ἐξωτερι-  
κῆς πλευρᾶς τοῦ ναοῦ τούτου, ἐν μελαίνῃ πλακί, εἶναι ἐσκαλισμένον: «Ἐτους  
ζρκζ' (=1612). Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς μαθεύομεν τὸ ὄνομα τοῦ μητρ. Ἰωαννίνων  
κατὰ 1619.]

**1728.** « Ἀνηγέρθη ἐκ βαράθρων καὶ ἀνιστορήθη ὁ θεῖος οὗτος καὶ πάνσεπτος ναὸς τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου δι' ἐξόδου καὶ συνδρομῆς τῶν εὐγενεστάτων ἀρχόντων τῆς αὐτῆς χώρας Μίσιου, Κωνσταντίνου, Ἐξάρχου, Μιχογερολάζου, Θεοδώρου, Θεοδωροθέου, ἀρχιερατεύοντος Ἰωαννίνων κυρίου Ἱεροθέου ἐν ἔτει αψκη' ἐφημερεύοντος κυρίου Παπαδήμου καὶ Παπαπάντος. Ἐτελειώθη Φεβρουαρίου κ' ».

[Ἐπιγραφή εἰς τὸ ὑπερθύρον τοῦ κατὰ τὸ 1885 κατεδαφισθέντος δυτικοῦ τοῖχου τοῦ κυρίως ναοῦ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου ἐν Κάτῳ Βίτση (ἣτις ἄλλοτε Βεζήτζα ἐλέγετο) πρὸς ἐπέκτασιν αὐτοῦ καὶ ἀνίδρυσιν τοῦ νῦν *γυναικείου*, ἀντιγραφείσα τότε παρὰ τοῦ φιλοκάλου Κωνστ. Λεκίδου, κατὰ τὸ δοθέν μοι ἀντίγραφον, ἀνευ τηρήσεως τῶν ἀνορθογραφιῶν. Ἐν δὲ τῷ τέμπλῳ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ὑπάρχει ἡ κατωτέρω τοῦ 1739 ἐπιγραφή :

**1739.** « Ἰσμζ' ἔτει Χριστοῦ : ἀψλθ χιρ Εὐσταθίου κε Νικολαου : Ἀνεσκαλήσθει κε ἱστορίθη ὁ θῆος οὗτος τέμπλος τῆς οἰπεραγίας' δεσπηνης ημωσ Θεοτόκου και ἀηπαρθένου Μαρίας' ἀρχει ἡἐρατεύοντος δὲ τοῦ πανηροτάτου καὶ λογιωτάτου μητροπολητου κυρίου κυρ Γρηγορίου . . . Ἡωανηνον . . . τον τημηοιατον αρχωντιον κυριον κυρ Κωνσταντῆ καὶ εὐλαβεστατον ἱερεων' [δι' ἄλλης χειρός] Πανταζῆ ἱερέως καὶ Πρωτοπαπα και παπα Κυρλαζο ».

[Ἐπιγραφή εἰς τὸ ἀξιόλογον τέμπλον τοῦ ναοῦ τῆς ἐν Κάτῳ Βίτση Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. Πρβ. καὶ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν τοῦ 1728.]

\* \*

Ἐν τῷ ἐν Μονοδενδρίῳ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, ὅπερ ἄλλοτε ἦτο Μονή, ὑπάρχουσιν αἱ ἐξῆς ἐπιγραφαί :

Α'. Ἐν τῷ ὑπερθύρῳ τοῦ κυρίως ναοῦ περὶ τῆς ἀγιογραφίας αὐτοῦ.

**1620.** « Ὑπὸ χειρὸς Μιχαὴλ Ζωγράφου μετὰ τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου ἐκ κώμης Λυνοτώπι ἐλαχίστου καὶ ἀμαρτωλοῦ. Ἐτελειώθη κατὰ μῆνα Νοέμβριον εἰς στοὺς δ'. Ἐγγραφα ἐπὶ ἔτους ζρκη (=1620) ».

Β'. Ἐν τῷ ὑπερθύρῳ τοῦ γυναικωνίτου :

« Ἀνηγέρθη ἐκ βαράθρων καὶ ἀνιστορήθη ἡ τρούλλει αὕτη διὰ συνδρομῆς τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοντος κυρίου Ἱεροθέου ἐφημερεύοντος Δημητρίου Στίλου τῶν ἱερέων ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1734 ΑΨΛΔ ἐν μηνὶ Μαΐῳ ».

Γ'. Πέριξ τῆς κυκλοτεροῦς βάσεως παλαιοῦ λειτουργικοῦ μεταλλίνου ποτηρίου εἶναι κεχαραγμένα κεφαλαίως βυζαντινοῖς γράμμασι :

« Τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν ποτήριον ὑπάρχει τῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Μινὸς εἰς χωρίον Βεζήτζα εἰς Μονοδένδρη διὰ συνδρομῆς τοῦ Παπαναστασίου ».

Εἶτα : « 1680 Νικολάου ἱερέως καὶ Μιχαήλ ». [Πρ. ἐπιγρ. ἔτους 1412].

[Τὰς ἀνωτέρω ἐπιγραφὰς ἀντεγράψαμεν τῷ 1890 τηρήσαντες ἐκ τῶν ἀνορθογραφιῶν αὐτῶν μόνας τὰς διὰ κυρτῶν γραμμάτων σημειουμένας. Ἐδημοσιεύσαμεν δ' αὐτὰς ἐν τῷ *Παλαιογρ. Ἐργάνῳ* ἡμῶν σ. 103. Ἐκεῖθεν ἀνεδημοσίευσε τὰς

δύο πρώτας (α. β) ὁ σεβ. μητροπολίτης κ. Ἀθηναγόρας ἐν *Ἠπειρ. Χρον.* Δ' σ. 15, ἐνθα ἐσφαλμένως σημειοῦται τὸ χωρίον Λυνατόσι, ἀντὶ *Λινοτόπι*. Ἡ πρώτη παραγνωσθεῖσα ἐδημοσιεύθη μετ' ἀμφιβόλου χρονολογίας (ιε, ζνς'(;) 1549) καὶ ἐν *Ἐπετηρίδι Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν* (1925) Β' σ. 329 ὑπὸ τοῦ δημοδιδασκάλου κ. Κ. Κοττοδήμου.]

\* \*

Ἐν τῇ μὲν τῷ Προφήτου *Ἠλία* Βίτσης [ἥτις ἀνηγέρθη τῷ 1568]:  
 Α. Ἐπὶ τοῦ ἀργυροῦ καλύμματος τῆς ἀργυροτεύκτου θήκης τῶν ἁγίων λειψάνων, ἥτις φέρει κομπᾶς ἀναγλύφους παραστάσεις ἁγίων, διὰ κεφαλαίων βυζαντιακοῦ ρυθμοῦ γραμμάτων εἶναι ἐσκαλισμένα τὰ ἑξῆς:

«Ἀνεκαινίσθη ὁ παροῦσα θήκη τῶν ἁγίων λειψάνων τῆς ιερᾶς καὶ σεβασμίας μονῆς ἐ' ὄνοματι τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου *Ἡλιοῦ* τοῦ Θεοβίτου ἐκ κώμης *Βεϊτζα* δια συνδρομῆς καὶ δαπάνης τοῦ πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ καθηγουμένου τῆς αὐτῆς κυροῦ *Σεραφίμ* διὰ χειρὸς δὲ *Νικολάου* καὶ *Δημητρίου* ἀδελφῶν ἐκ *Καλλαρυτῶν* 1790 Αὐγούστου 15».

Ἐπὶ δὲ τῆς παλάμης τῆς ἐν τῇ θήκῃ ταύτῃ ἀργυροκαλύπτου χειρὸς τοῦ Ἁγίου *Σώζοντος* διὰ βυζαντινῶν κεφαλαίων:

«Λείψανον τοῦ ἁγίου *Σώζοντος* ὅπερ κατὰ τὸ 1733 Δεκεμβρίου 20 ἀφιερώθη παρὰ *Ραφαήλ* ἐπισκόπου *Δρυινοπούλεως* καὶ Ἀργυροκάστρου ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ ἐκ κώμης *Βεϊτζα*».

Περίξ δὲ τῆς ὠσειδοῦς θήκης ἔξ ἀργύρου κεχρυσωμένου, περιεχούσης ἕτερον ἅγιον λείψανον:

«Μνηστί κυριε τοῦ δούλου σου *Γεοργίου Μαρίνου*. Ἀπο το οπισθεν μέρος τῆς τιμηας κεφαλῆς τοῦ Προδρομοῦ σωμα κρεατος».

Καὶ ὑποκάτω τῆς κυκλοειδοῦς βάσεως τῆς θήκης:

«Ἀπο το εμπροσθεν μέρος, τῆς κεφαλῆς δεξ(ια) του ιγουμ. μέρος του τμηου Προδρομου».

[Ἐδημοσίευσά τάνωτέρω ἐν τῷ *Παλαιογρ. Ἐργόνω* μου σ. 104.]

Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ αὐτοῦ Προφήτου Ἡλία Βίτσης ἐπ' ὄνοματι τοῦ *Σωτήρος* (τῆς Ἁγίας *Σωτήρους*) ὑπῆρχεν εἰκὼν τοῦ *Χριστοῦ* μετὰ χρονολογίας ἀψγ' (=1703).

## 2. Ἀρίστης Ζαγορίου.

1570. Ἐν τῇ παρὰ τὴν Ἀρίστην (ἄλλοτε Ἀρτισίταν) τοῦ Ζαγορίου περιόπτῳ ἀλλ' ἐγκαταλελειμμένῳ καὶ νῦν κατηρειπωμένῳ *Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ* τοῦ Ἁγίου *Μηνᾶ* ἀνέγνων τὸν *Ἰούλιον* τοῦ 1893 ἐντετοιχισμένην διὰ ψηφιδωτῶν κεράμων ἐπιγραφὴν τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς «ΕΤΟΣ ΖΟΗ» (=1570).

[Ἐδημοσίευσά τάνωτέρω ἐν τῷ *Παλαιογρ. Ἐργόνω* μου σ. 104.]

3. *Μονῆς Ρογκοβοῦ Ζαγορίου.*

1749. « Ἀνηγερόθη ἐκ βαράθρων ὁ θεῖος οὗτος καὶ πάνσεπτος ναὸς τοῦ τιμίου Προδρόμου δι' ἐξόδου κυρ Νικοδήμου μοναχοῦ ἐξ ἐπαρχίας Βελλᾶς ἐκ κώμης Λούψικου κατὰ τὸ ἔτος ρψμθ' κατὰ μῆνα Μάϊον. Ἀνιστορήθη δὲ κατὰ τὸ ἔτος ρψξε' κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον δι' ἐξόδων τοῦ ἐντιμοτάτου κυρίου Χριστοδοῦλου καὶ κυρίου Ἰωάννου αὐταδέλφων καὶ διὰ συνδρομῆς κυρίου Γεωργίου υἱοῦ Πασχάλη, τοῦ πανιερωτάτου κυρίου Γρηγορίου ἀρχιερατεύοντος ἡγουμενεύοντος κυρίου Ματθαίου ἱερομονάχου χειρὶ Ἀναστασίου καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ Ἰωάννου καὶ Γεωργίου τῶν Καπεσοβιτῶν».

[Ἐπιγραφή εἰς τὸ ὑπέρθυρον τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Ρογκοβοῦ, ἐν Ζαγορίῳ. Τὸ *Λούψικον* = Λούψικον, νῦν Λυκόραχη, εἶναι χωρίον τῆς ἐπαρχίας Κονίτσης. Ἀντέγραψα τὴν ἐπιγραφὴν ἐσπευσμένως τῷ 1894 καὶ ἐδημοσίευσά ἐν τῷ *Παλαιολογ.* Ἐργάνῳ μου σ. 104. Ἀνεδημοσίευσεν αὐτὴν πληρέστερον, ὡς ἀνωτέρω, ὁ κ. Χ. Σούλης ἐν *Ἡπειρωτ. Χρον.* Θ' (1934) σ. 95 καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ σεβ. μητροπολίτης κ. Ἀθηναγόρας ἐν *Ἡπειρ. Χρον.* Δ' (1929) σ. 24 ἐκ τοῦ Καταστίχου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἰωαννίνων μετὰ μικρῶν παραλλαγῶν. Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης μανθάνομεν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ μητροπολίτου Ἰωαννίνων κατὰ τὸ 1749.]

4. *Ἐπὶ τύμβου ἐπισκόπου τοῦ Βουθρωτοῦ.*

1672. Ἐν τῷ ναῷ τῆς ἐν Κερκύρα περιφήμου Μονῆς Παλαιοκαστρίτσας ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Πορφυρίου Παπᾶ ἐπισκόπου Βουθρωτοῦ καὶ Γλυκέος, ἐπὶ τῆς μαρμαρίνης πλακῶς τοῦ ὁποίου εἶναι κεχαραγμένη ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή:

«ΠΟΡΦΥΡΙΩ ΠΑΠΑ ΕΠΙΣΚΟΠΩ  
ΜΕΤΑΣΤΑΝΤΙ Τῆ 21] ΜΑΡΤΙΟΥ 1672.».

Ὁ εἰρημένος, καθ' ἃ μοι εἶπεν ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς τῇ 1 Μαΐου τοῦ 1925, ὅτε ἐπεσκέφθην αὐτήν, ἐδώρησε τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν Μονήν, καὶ τὰ βιβλία του, ὧν μοι ἐπέδειξεν ἐν Εὐαγγέλιον ἐπὶ περγαμηνῆς τοῦ 12 αἰῶνος (18×13) ἐκ φύλλων 264, καὶ ἐν χειρόγραφον Τριψῆδιον (28×19½) τοῦ 16ου πιθανῶς αἰῶνος.

## 1. ΠΙΝΑΞ

### ΓΝΩΣΤΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΕΩΝ ΕΝΘΥΜΗΣΕΩΝ

[Εἰς τὸν πίνακα τοῦτον καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἐπομένους τρεῖς πίνακας ἐγράφησαν τὰ ὀνόματα καὶ αἱ λέξεις ἄνευ τῶν ἀνορθογραφιῶν τῶν χειρογράφων. Ἡ παραπομπὴ τῶν μὲν ἐνθυμήσεων γίνεται εἰς τὸν αὐξόμενον ἀριθμὸν αὐτῶν, τῶν δὲ ἐπιγραφῶν εἰς τὰς σελίδας τῶν Ἑπειρωτικῶν Χρονικῶν.]

*Ἀναστάσιος Μπέρκος* ἀρ. 23.  
*Αναγνώστης Π. Ζαβερδινός* 35.  
*Ἄνθιμος* ἐξ *Ἀγράφων* 16.  
*Ἀγγέλης Μανούσης* 45.  
*Βελλᾶς ἀρχιερεὺς* (1778) ἀρ. 27.  
*Βποαρίων ἱερομ. Κονίτης* 80.  
*Βποαρίων ἱερομ. Ζίτης* 86.  
*Γεώργιος* 40.  
*Γεώργιος Αἰσωπος* 46.  
*Γεώργιος Λέκας* 7.  
*Γρηγόριος Ἰωάννου* 28.

*Γρηγόριος Μάνεσης* 11.  
*Γκίνος* ἱερομ. 8.  
*Διονύσιος ἱερομόναχος* 12, 31.  
*Ζωσιμᾶς ἱερομόναχος* 9, 10.  
*Θεόδωρος Νούτσου Μπαζίκας* 43, 41.  
*Ἰάκωβος ἠγούμενος* 37.  
*Λάζαρος* ἱερομ. 29.  
*Παναγιώτης Σιλίβεργος* 17.  
*Παπαγιάννης Σαδοβιτσινός* 39.  
*Παπαθεοφάνης* 13.  
*Παπαναστάσης ἀπὸ Γερομνήμον* 41.

## 2. ΠΙΝΑΞ

### ΠΡΟΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝΘΥΜΗΣΕΩΝ

*Ἄγιον Ὅρους, Μονῆς Ἰβήρων* ἀρ. 6.  
 Μονῆς Ξενοφώντος ἀρ. 85.  
*Ἁγίας Θεσσαλίας, Μονῆς Ἁγίου Παντελεήμονος* ἀρ. 16.  
*Βέργου Δημητρ.* ἀρ. 39.  
*Βίτης* (ἄλλοτε Βεζήτζας) *Κάτω*, ἀρ. 2, 6, 7, 12, 29, 37, 37, 43, 44.  
*Ἄνω* ἀρ. 28.-Μονῆς Προφήτου Ἡλία 21, 25, 32, 47, 48.  
*Ζίτης, Μονῆς Προφήτου Ἡλία* ἀρ. 34, 40, 45, 46.  
*Ἰωαννίνων, Μονῆς Ἁγίου Νικολάου, ἀποκειμένων ἐν τῇ Μονῇ Ρογκοβοῦ τοῦ Τσεπέλοβου* ἀρ. 4, 18.  
*Κονίτης, Μονῆς Στομίου* ἀρ. 27, 30.  
*Κουκουλίου Ζαγορίου, Σχολῆς* ἀρ. 17.  
*Κωνσταντινουπόλεως, Ἁγιοταφι[τι]-*

*κοῦ Μετοχίου* ἀρ. 6, 8, 9, 10, 11, 20, 34.  
*Μετεώρων. Ἰδὲ Τυρνάβου.*  
*Μονοδενδρίου Ζαγορίου, Ἐκκλησίας Ἁγίου Γεωργίου* ἀρ. 15. Μονῆς Ἁγίας Παρασκευῆς 14, 19.  
*Ρογκοβοῦ. Ἰδὲ Ἰωαννίνων.*  
*Σάργου Δημητρίου κώδικες.* Ἐκ Βίτης ἀρ. 12, 13, 33, 42. Ἐξ Ἰωαννίνων ἀρ. 22, 23, 38. Ἐκ Κουκουλίου ἀρ. 17.  
*Σερρών γυμνασίον* ἀρ. 1.  
*Τυρνάβου Θεσσαλίας, ἡμιγυμνασίον* ἀρ. 3. Ἐκ Μονῆς Βαβλαάμ τῶν Μετεώρων ἀρ. 24.  
*Ἰπάτης, μητροπόλεως Νέων Πατρῶν* κώδιξ ἀρ. 16.

3. ΠΙΝΑΞ

ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

- Ἁγία Παρασκευὴ Βεζιτζινῶν* σ. 123.  
*Ἁγία Σωτήρ* σ. 126.  
*Ἅγιον Ὄρος* (Ἄθως) ἀρ. 35.  
*Ἅγιος Ἡλίας* (Ἀγτηλίας) 13.  
*Ἅγιος Μηνᾶς* Ἀρίστης σ. 125.  
*Ἅγιος Μηνᾶς* Μονοδενδρίου σ. 125 (Ἅγιου Μηνός).  
*Ἀθναγόρας* Μητροπολίτης τ. Παραμυθίας σ. 105, 107, 117, 124.  
*Αἰσωπος* Γ. διδάσκαλος ἀρ. 45.  
*Ἀλβανῶν ἐπιδρομαὶ* ἀρ. 30, 47, 48.  
*Ἀλῆ πασᾶς* ἀρ. 31, 42, 44, 46.  
*Ἀνανίας Μακᾶς* διδάσκαλος ἀρ. 33.  
*Ἀνάπλι* ἀρ. 18.  
*Ἀπόκρεων* φανός ἀρ. 29.  
*Ἀρίστης* (Ἀρτσιόστας) Μεγάλη Ἐκκλησία σ. 126.  
*Ἀραβαντινός Π.* ἀρ. 4, 23, 24, 43, 44, 46.  
*Ἀρχιερεῖς*: Γρηγόριος Ἰωαννίνων μητροπολ. 1789, 1749 ἰδέ σελ. 125, 127. — Γρηγόριος Νέων Πατρῶν 1705, ἀρ. 16. — Ἱερόθεος Ἰωαννίνων 1728, σελ. 125. — Ἰωάσαφ Νέων Πατρῶν 1705, ἀρ. 16. — Κλήμης Ἰωαννίνων 1689, ἀρ. 15. — Ματθαῖος β' ὁ Κλεινοβίτης πατριάρχης 1579 ἀρ. 4. — Νεόφυτος Ἰωαννίνων 1597, 1619, ἀρ. 4 καὶ σελ. 124. — Πορφύριος Παπᾶ ἐπίσκοπος Βουθρωτοῦ καὶ Γλυκέος 1672, σ. 127. — Ραφαὴλ ἐπίσκοπος Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου 1733 σ. 126. — Βελλᾶς καὶ Κονίτης 1778, ἀρ. 27.  
*Ἀβγέρης Μανούσης* ἀρ. 45.  
*Βαρουτίνι* ἀρ. 18.  
*Βαρσανούφριος* θύτης ἀρ. 1.  
*Βεζήτζα*—Βεζίτσα—Βεΐτσα, ἡ νῦν Βίτσα τοῦ Ζαγορίου. Μοναὶ ἐν αὐτῇ: Ἁγίας Παρασκευῆς 1412 σ. 123, —Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου 1598 ἀρ. 2, 5, 7.—Προφήτου Ἡλίας ἀρ. 36, 37, 41, 48.—Ἁγίου Μηνός «εἰς Βεζήτζα εἰς Μονοδένδρον» σ. 125.—Κατάργησις ἐθίμου ἀρ. 29.—Χρονικὰ σημειώμ. ἀρ. 12, 42, 42, 43, 44. —Ἐπιγραφαὶ ναῶν τῆς: Ἁγίου Νικολάου σ. 124.—Κοιμήσεως Θεοτόκου σ. 125.—Προφήτου Ἡλίας σ. 126 ἀρ. 13. Πυρπόλησις Προφήτου Ἡλίας (1835) ἀρ. 48.  
*Βεζιτζηνοὶ* (1412) οἱ κάτοικοι τῶν τριῶν κοινοτήτων τῆς Βεζήτζας—Βίτσας, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ Μονοδενδρίου «πάντων ὄλων τῶν Βεζιτζηνῶν» σ. 124.  
*Βησσαρίων* ἱερομ. ἀρ. 30, 36.  
*Βιβλιογράφοι*: Ἄναστάσιος Μπέρκος ἀρ. 23.—Γκίνος Οἰκονόμος Πωγωνιανῆς ἀρ. 8.—Διονύσιος ἱερομ. 34.—Νικηφόρος ὁ Ρόξης 1.—Παναγιώνης Σιλήβεργος 17.—Σγουῆρος ἐκ Κάτω Στουδενῶν 7.  
*Βιβλίον τιμῆ* 1663 ἀρ. 13.  
*Βόντα* Γεώργιος ἀρ. 27.  
*Γκίνος* ἀρ. 3.  
*Γρηγόριος Ἰωαννίνων* σ. 125, 127. —Νέων Πατρῶν, Θηβαῖος ἀρ. 16.  
*Διαμάντιος* ἀρ. 27.  
*Διδασκαλία* Λογικῆς τῷ 1735 ἀρ. 22.  
*Διδάσκαλοι*: Ἀναγνώστης Παναγιώτου Ζαβερδινός 1708 ἐν Πρεβέζῃ ἀρ. 35.—Ἀνανίας Μακᾶς υἱός τῆς Ζαφειρῶς 1794 ἐν Ἄρτῃ ἀρ. 33.—Γεώργιος Αἰσωπος 1822 ἐν Ζίτση ἀρ. 45.—Γρηγόριος Μάνεσης ὁ Αἰτωλὸς 1670 ἐν Ἄρτῃ ἀρ. 11.—Μάξιμος ὁ Πελοποννήσιος 1611—1615 ἐν Ἰωαννίνοις ἀρ. 6. — Νικόλαος Πάσχος 1821 ἐν Ζίτση ἀρ. 45.—Στάγγος 1798 ἐν Τρικκάλοις ἀρ. 34.  
*Δρακολίμνη* καὶ Δρακόλιμν[η] εἰς τὴν Ραδόβολην Ζαγορίου ἀρ. 35.  
*Δράκω* (1661) ὄνομα γυναικὸς ἀρ. 10.  
*Δρυάνου* μονή, ἀρ. 38.  
*Ζαβερδινός* ἀρ. 35.  
*Ζαπάντι* Θανακῶ Θεσσαλίας ἀρ. 16.  
*Ζαφειρῶ* (1724) ὄν. γυν. ἀρ. 10.  
*Ζαφειρῶ*, ὡς (1795) ἀρ. 33.  
*Ζίτσης* Προφήτης Ἡλίας 36, 37, 40, 46.

- Ζωγράφοι** : Ἀναστάσιος καὶ τὰ τέκνα του Ἰωάννης καὶ Γεώργιος Καπεσοβίται 1749 σ. 127. — Μιχαὴλ μετὰ τοῦ υἱοῦ του Κωνσταντίνου ἀπὸ Λινοπότι 1628 σελ. 125. — Μιχαὴλ ἐκ Κ[ασ]τορίας ; 1614 σ. 125.
- Ἑμμανοὺήλ** = Ἑμμανοὺήλ σ. 124.
- Θεοδώροθέρον** = Θεοδώρου Θέρον σ. 125.
- Θερεϊανός**, ὄν. βαπτιστικὸν ἄρ. 5, ἐπώνυμον ἄρ. 6 καὶ σελ. 123.
- Θιδάκι** = Ἰθάκη ἄρ. 35.
- Ἰάκωβος** ἡγούμενος ἄρ. 37.
- Ἰερόθεος ἀρχων** σ. 125.
- Ἰωακείμ** ἡγούμενος ἄρ. 21.
- Ἰωαννίνων** μητροπόλεως κατάληψις ὑπὸ τῶν Τούρκων (1597) ἄρ. 4. — Μητροπολίται, ἰδὲ **Ἀρχιερεῖς**. — Ἰδὲ καὶ **Διδάσκαλοι**, **Διδασκαλία**, καὶ ἄρ. 17, 23, 24, 44, 46.
- Ἰωάσαφ** πατριάρχης ἄρ. 3.
- Ἰωάσαφ** μητροπολίτης Νέων Πατρῶν ἄρ. 16.
- Ἰωάσσοφος** (= Ἰωάσαφ) ἡγούμενος ἄρ. 21.
- Καπεσοβίται** ζωγράφοι σ. 127.
- Καραλῆς ὁ γεζίτης** ὕβριστικὸν τοῦ Ἄλῃ πασᾶ ἄρ. 44.
- Καραμουσταφᾶς πασᾶς** ἄρ. 18.
- Κάρολος ὁ Δουξ** (1412) σ. 124.
- Κλεινοβίτης** ἐπώνυμον τοῦ πατριάρχου Ματθαίου τοῦ β'. ἄρ. 4.
- Κόνθρο** = Κόρινθος ἀριθ. 18.
- Κόνιτσα**. Ἐπιδρομὴ Ἀλβανῶν ἄρ. 30. Μονὴ Στομίου 27, 30.
- Κορφοί** ἄρ. 18. Κορυφῆος ἄρ. 20.
- Κουκουλίον** Ζαγορίου κώδιξ ἄρ. 17.
- Κράφι** Ἐπίρου ἄρ. 3.
- Κυρλάζος** σ. 125.
- Δάμπος** (1659) ἄρ. 10.
- Δαμπρίδης Ἰωάννης** 2, 4, 24, 29, 42, 46, 48.
- Δάμπρος** Σπυρίδων σελ. 104, 118, (ἄρ. 35)
- Δέκας** Γεώργιος μέγας ποστέλνικος (1626) ἄρ. 7.
- Λογοθέτης** Χουρμούζης ἄρ. 11.
- Μάζα**, ἡ Μάζια χωρίον Α. τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου ὁ Ἄλῃ εἶχε τὰ θερι-  
νά του ἀνάκτορα, ἄρ. 44.
- Μάνθου Οἰκονόμου** ἐκ Κουκουλίου ἀρχιγραμματέως τοῦ Ἄλῃ (1820) φόνος ἄρ. 43.
- Μαργου Βεζα** Ρωμοῦνος ἱστοριοδίφης καὶ συγγραφεὺς σ. 124.
- Μαργῖνος Γεώργιος** σ. 126.
- Ματθαῖος β'** ὁ Κλεινοβίτης πατριάρχης ἄρ. 4.
- Μετεώρων** κώδιξ ἐν Τυρνέβῳ ἄρ. 24.
- Μέτσοβον** ἄρ. 43.
- Μπλίτσιπ** Γεωργ. ἄρ. 27.
- Μίσσιον** Γεωργίου ἐκ Μονοδενδρίου, προεστῶτος Ζαγορίου, φόνος (1759) ἄρ. 24. — Σαράγι του ἐν Μονοδενδρίῳ ἄρ. 47.
- Μιχαὴλ Κομνηνός** ὁ Παλαιολόγος (1275) ἄρ. 1.
- Μιχογερολάζος** (1728) — Μίχος Γερο—λάζος σ. 125.
- Μοναί**. Ἰδὲ Βεζήτζα — Βίτσα, Μονοδένδριον, Ζίτσα, Ρογκοβόν, Κόνιτσα, Δρυάνου.
- Μονοδένδριον** — Καναδέντρι ἄρ. 47, σελ. 123, 125.
- Μορέας** ἄρ. 18.
- Μοσκοβίτης** Παῦλος Ρούσσου ἄρ. 35.
- Μκαζάκας** Θεόδωρος Νούτσου ἄρ. 44.
- Μπέρκος** Ἀναστάσιος ἄρ. 23.
- Μπούλκω** (1724) ἄρ. 10.
- Νέμιτσος** (= Γερμανός) ἄρ. 18.
- Νεόφωτος** Ἰωαννίνων ἄρ. 4, σ. 124.
- Νικόδημος** μοναχὸς Ἰδρυτῆς Μονῆς Ρογκοβοῦ σ. 127.
- Νούτσου** (= Ἰωαννούτσου) Κοντοδάμον προεστῶτος Ζαγορίου (1779) φόνος ἄρ. 28.
- Παλαιοκαστρίτσα** μονὴ ἐν Κερκύρα σ. 128.
- Πάνος** ἄρ. 29.
- Πανταζῆς** ἱερεὺς σ. 128.
- Παπα-κυρ-λάζος** ἱερεὺς σ. 128.
- Πασιόμπεις** Ἰσμαὴλ πασᾶς Τούρκος κρόκρετος Ἰωαννίτης μετὰ τὸν τίτλον τοῦ βεζύρη. Ἰδὲ Ἀρβαγνινοῦ Ἰσ. Ἄλῃ πασᾶ σ. 216.
- Πασχάλη** Γεώργιος σ. 127.
- Πελόπον νῆσος** = Πελοπόννησος ἄρ. 1.

*Πλάκα* Μετσόβου ἀρ. 44.  
*Πορφυρίου Παπᾶ* ἐπισκόπου Βουθροῦ τοῦ δωρεαὶ καὶ τάφος σ. 127.  
*Πότζιος* ἀρ. 1.  
*Πρεβέζης* κατάληψις (1798) ἀρ. 34, 35.  
*Πωγω[ν]ιανῆς* Οἰκονόμος Γκίνος ἀρ. 8.  
*Ραδόβολη* ἄρως ἀπὸ τοῦ Βραδέτου τοῦ Ζυγορίου ἀρ. 42.  
*Ραφαήλ* ἐπισκόπου Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου 1788, δωρεὰ σ. 126.  
*Ρογκοβοῦ* τοῦ Τσεπελόβου μονὴ σ. 127.  
*Ρόζης Νικηφόρος* ἀρ. 1.  
*Σαδοβίτσα*, Σαδοβιτσηνοὶ ἀρ. 39.  
*Σάρα[ρ]ος Νικόλαος* ἄρχων ἐν Βενετία 1669, καὶ οἰκογένεια Σάραρων ἀρ. 9.—Ἀναστάσιος εἰς Κορφοῦς 1661 ἀρ. 10.—Σαββαστρος 1725 ἀρ. 30.  
*Σγοῦρος* (1629) ἀρ. 7.  
*Στραφεῖμ* ἡγουμένος σ. 126.  
*Σημεῖον* ἐν τῷ Οὐρανῷ 1768, ἀρ. 26.  
*Σιλήβεργος* (1743) ἀρ. 17.

*Σούλης Χρῆστος* σ. 105, 124, 127.  
*Σούλιον τόπος*, ἀγῶνες 1792 ἀρ. 21.  
*Σπιτάκια* ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, παρὰ τὸν Βῆκον ἀρ. 47.  
*Στουδενὰ Κάτω* (1629), τὰ Κ. Σουδενά, νῦν Κ. Πεδινά.  
*Στόλος* Δημ. 1784, σ. 125.  
*Ταουρλᾶς* Τουρκαλβανὸς ἀρ. 47.  
*Ταφίλης*, ὁ Ἀλβανὸς ἐπιδρομεὺς Ταφὴλ Μπούζης ἀρ. 48.  
*Τεμεσιβάρη* ἀρ. 18.  
*Τυρνάβον* Θεσσαλίας χειρόγραφα ἀρ. 24.  
*Ἵπάτης* χρονικὸν ἀρ. 16.  
*Φανᾶς* Ἰωάννης (1598) ἀρ. 5.  
*Φωστήρα* ἡ ὕν. γυν. (1724) ἀρ. 10.  
*Χαραμῆς Ζώης* ἀρ. 24.  
*Χειμῶν βαρῶς* 1683 ἀρ. 12.—1723 ἀρ. 19.—1798 ἀρ. 32.—1796 ἀρ. 38.—1808 ἀρ. 39, 40.  
*Χρυσπίδα* ἡ, ἀρ. 9.  
*Χρῦσον* τοῦ, ἀρ. 9.  
*Χρυσσοχοῖ* ἀδελφοὶ Νικόλαος καὶ Δημήτριος (1790) ἐκ Καλαρρυτῶν σ. 126.

## 4. ΠΙΝΑΞ

## ΛΕΞΕΩΝ

*ἀσ[ου]λάνια*. ἀσλάνι καὶ ἀσιλάνι (Τουρκ. ἀρσλάν = λέων) νόμισμα Πολωνικῶν ἀργυροῦν, ἔχον παραστάσιν λέοντος, κυκλοφορῆσαν ἐν Τουρκίᾳ ἀπὸ τοῦ γ' μέχρι τοῦ ις' αἰῶνος, ἰσότημον πρὸς τὴν Αὐστριακὴν ρεγγίαν, ἀρ. 18.  
*ἀσπρα* νόμισμα Τουρκικόν. Τρία ἄσπρα = ἓνα παρᾶν ἀρ. 5.  
*βαραβάνια* ἀρ. 29.  
*βάραθρον* ἀντὶ βάρθρον σ. 125, 127.  
*βατο[ι]νιά* = βάτος ἀρ. 29.  
*βιδ* = ζῶα· «ἐπόφησαν τὸ βιδ» ἀρ. 40. περιουσία κινητὴ ἀρ. 47.  
*βοεβόδας*, βοηβόντας καὶ βόηβοντας ἴτιλος ἡγεμόνων τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας καὶ ἄλλων ἀνωτάτων διοικητικῶν ὑπαλλήλων ἀρ. 47., σ. 123.

*γεζίτης* Τουρκ. = ἄπιστος ἀρ. 44.  
*[διαβάζω]* οἱ διαβάζοντες = οἱ ἀναγινώσκοντες ἀρ. 37.  
*δοσκᾶτα* τὰ, νόμισμα Βυζαντινὸν τὸ πρῶτον τοῦ ια' αἰῶνος, ἔπειτα πολλῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης, χρυσοῦν ἢ ἀργυροῦν, κοιν. φλουρὶ καὶ ἐνιαχοῦ τσεκίνι.  
*ἐνάρμοστον* ἀμαθῶς, ἀντὶ ἀνάρμοστον ἀρ. 29.  
*ἐξάφρον* ἀρ. 35.  
*ἐξηγητὸ* Ἐθαγγέλιον ἀρ. 13.  
*ἐρχοντας* = ἐρχόμενος ἀρ. 41.  
*ζήτη* ἢ = ζήτησις, περισυλλογὴ ἐράων ἀρ. 10.  
*[ζητῶ]* ζήταγε (ζήτηγι) = ἐζήτηται ἀρ. 47.  
*ζορμπᾶς* — ζορμπᾶς Τουρκ. = βίαιος. ζορμπάδες ἀρ. 47.



[ζυγιάζω] ἐξύασαν=ἐξύγισαν ἀρ. 20.  
*ιντεριζάδα* ἀρ. 20.

[καθαίρω] ἐκάθηραν = καθήρσαν  
 ἀρ. 3.

*καθαροτεράδη* ἀρ. 40.

*καλὸς λόγος* ἢ *καλὸς λόγγος* ἀρ. 29.

*καλόχρονος* ἀρ. 29.

*κανὸνλοβόσταγα τά*, ἀρ. 9.

*κανόνια* ἀρ. 7.

*κλαδαριά* ἢ ἀρ. 29.

[κονεύω] ἐκόνεψε=κατέλυσε ἀρ. 10.

*κρυσίλιανκα* ἢ ἀρ. 29.

*κύριε ἐλέησον* ἀρ. 29.

*λαμπρά*, λαμπρή ἀρ. 29.

*λοσφές* Ἐραβοτουρκ.=μισθός, ἀμοιβή  
 ἀρ. 47.

[μολεύομαι] ἐμολεύτηκαν ἀρ. 25.

*μουχοιάρης* Τουρκ. = σφραγιδοφύλαξ  
 ἀρ. 47.

*μπιμπίνα* ἀρ. 29.

*μπουμπούνα* ἀρ. 29.

*ντελήμπασης*—τηλήπασης Τουρκικόν  
 (deli=τρελός, basch=κεφαλή, ἀρ-  
 χηγός) ἀρ. 43.

*ξενιτιές*=τὰ ξένα μέρη ἀρ. 25.

*πανούκλα*, «ἐβάρωσε π.» ἀρ. 25.

*πνιμό*,=πνιγμός ἀρ. 35.

*ποστέλνικος μέγας* (1627) ὑψηλὸν ἀ-  
 ξίωμα, στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν  
 ἐν ταῖς ἡγεμονίαις τῆς Βλαχίας καὶ  
 Μολδαυίας, ἀρ. 7.

*πογγιά* καὶ *πεγγιά* τά, ἓνα *πεγγί*=500  
 γρόσια ἀρ. 47.

*πράμα* τὸ βόσκημα· πράματα χοντρά  
 (δηλ. βόες, ἵπποι, ἡμίονοι) καὶ λει-  
 νὰ (δηλ. αἰγοπρόβατα) ἀρ. 12.

*ρεδλία* τά, (real) νόμισμα Ἰσπανικόν=  
 τὸ 1/4 τοῦ χρυσοῦ φράγκου καὶ τῆς  
 Σαρδηνίας=τὸ 1/2 καὶ πλεόν τοῦ  
 χρυσοῦ φρ. ἀρ. 18.

*σκάρα* ἢ ἀρ. 7.

[ομίγω] σμιμένη ἀρ. 35.

*σπιτόπουλα*=μικρὰ τετράγωνα ἀρ. 7.

[σταχώνω] ἐσταχώθην=ἐβιβλιοδετή-  
 θη ἀρ. 7.

[συμμαζώνω] νὰ σμάση=νὰ συμαζεύ-  
 ση ἀρ. 33.

[συνδρομίζω] συνονδρομίζε ἀρ. 48.

*σφαμὸς*=σφαγμὸς ἀρ. 35.

*σφοδρὸς* ἀρ. 40.

*τέμπλα* ἀρ. 29.

*τζαμάλα* ἀρ. 29.

*τρούλλη* (trulla)=τρουλλὸς σ. 125.

[τρώγω] τρώγαμαν ἀρ. 39.

*τσαλαφώτα*, ἢ ἀρ. 29.

*τσια[γ]ούσης* Τουρκ. ὑπαξιωματικὸς,  
 λοχίας ἀρ. 4.

*τσιουτούρα* ἢ ἀρ. 29.

*φανός*, ἢ μεγάλη κοινὴ πυρὰ τῶν Ἀπό-  
 κρῶν ἢ τοῦ Πάσχα, ὁ φανός ἀρ. 29.

*φλογάρα* ἢ ἀρ. 29.

*χώρα* ἢ, μέγα χωρίον ἀρ. 41.